

BONO BILLEDKUNST
OPPHAVSRETT I NORGE
NORWEGIAN VISUAL ARTISTS
COPYRIGHT SOCIETY

FONO
- den norske platebransjen

CREO

**GramArtist
Organisasjonen.**

FORBUNDET FRIE
FOTOGRAFER

Den norske Forfatterforening

NAVIO
Norsk audiovisuell oversetterforening

ifpi representing the
recording industry
worldwide

DEN NORSKE
FORLEGGERFORENING

MUSIKK
FORLEGGERNE

Grafill
NORSK ORGANISASJON
FOR VISUELL KOMMUNIKASJON

NORSK
ARTIST
FORBUND

**NORA
NOPA
NOFA
NOFA**

forfatterforbundet
fagforeningen for norske forfattere

NORA

**NORSK
JOURNALISTLAG**

**NF
FO**

NORSK FAGLITTERÆR
FORFATTER- OG
OVERSETTERFORENING

Årsmelding 2019

NORSK FILMFORBUND

**KOMPONIST
FORENINGEN**

KRITIKERLAGET
NORWEGIAN CRITICS' ASSOCIATION

Norsk Revyforfatterforening

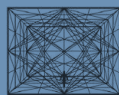
NORSK
REDAKTØRFORENING

NBU

Norsk Oversetterforening

**Norsk
Tonekunstnersamfund**

Norsk
Sceneinstruktør-
forening

Norske Filmregissører
Directors Guild of Norway

**N
B
K**

**Norske
Billedkunstnere**

DRAMATIKERFORBUNDET

nyMusikks
komponistgruppe

**NORSKE
DANSE_
_KUNST
NERE_**

TONO

VIRKE
PRODUSENTFORENINGEN

Om Norwaco

Norwaco er en forvaltningsorganisasjon for opphavere, utøvende kunstnere og produsenter. Norwaco ivaretar rettighetshavernes interesser der felles forvaltning av opphavsrettigheter og nærstående rettigheter anses som hensiktsmessig. Norwaco har 35 norske organisasjoner som medlemmer. Til sammen representerer disse ca. 65 000 individuelle norske rettighetshavere. Norwaco representerer også en rekke utenlandske rettighetshavere gjennom avtaler med utenlandske organisasjoner.

INNHold

Om Norwaco	2
Leder	3
Styrets beretning	4
Årsregnskap 2019	
Resultatregnskap	6
Balanse	7
Kontantstrømanalyse	8
Noter til regnskapet	8
Revisjonsberetning	11
Informasjon om virksomheten i 2019	
Nøkkeltall	12
Medlemsorganisasjonenes sektortilknytning	13
Virksomhetsområdene	14
Forvaltning og drift	18
Utbetalinger i 2019	23
Styret, utvalg og administrasjon	24
Om CRM-direktivet	27
Medlemsorganisasjoner med jubileum i 2019	31

Norwacos forvaltningsområder – sektorer

Medlemsorganisasjonene gir forvaltningsoppdrag til Norwaco gjennom en forvaltningskontrakt som deler Norwacos forvaltning i syv hovedområder – Norwacos sektorer.

- **Tredjeparts TV- og radiodistribusjon**
Samtidig og uendret (lineær) distribusjon av TV- og radiokanaler og tilknyttede innholdstjenester.
- **Undervisningsbruk**
Bruk av audio- og audiovisuelle verk i undervisningsvirksomhet.
- **Bedriftsintern bruk**
Bruk av audio- og audiovisuelle verk internt i bedrifter og i ansattes presentasjoner for kunder og samarbeidspartnere.
- **Bruk i bibliotek og museer**
Bruk av audio- og audiovisuelle verk internt i bibliotek og museer for besøkende.
- **Bruk av TV-selskaps arkivmateriale**
TV-selskaps bruk av eget arkivmateriale i nye produksjoner og tilgjengeliggjøring på forespørsel for privat bruk. Tredjeparters tilgjengeliggjøring av slikt arkivmateriale.
- **Offentlig fremføring av TV-innhold**
Offentlig fremføring av TV-innhold på offentlig tilgjengelige steder som hotellobbyer, treningssentre, flyplasser mm.
- **Privatkopiering (fordelingsoppdrag)**
Kompensasjon for lovlig kopiering til privat bruk.

Medlemsorganisasjonene slutter seg til de forvaltningssektorene som er relevante for deres medlemmer. De overdrar til Norwaco rett til å inngå avtaler om forvaltning av rettighetene og til å fordele vederlag eller kompensasjon. Fordelingen av vederlaget mellom organisasjonene beslattes av medlemmene i hver enkelt sektor. Styret har ansvar for å fordele til norske og utenlandske rettighetshavere som ikke er medlemmer av Norwacos tilsluttede organisasjoner.

EU-direktiver og koronavirus

Det har vært et bra år for Norwaco. Inntektene har økt og driftskostnadene holdes på et stabilt lavt nivå, gjennomsnittlig under 5 % av vederlaget.

Konsumet av audiovisuelt innhold er også stadig økende, så rettighetshavernes mulighet til å tjene penger på sin skapende innsats burde i utgangspunktet være gode. Det betinger imidlertid at man er i posisjon til å forhandle om et rimelig vederlag, og det er ikke alltid tilfelle. Vi opplever at både opphavere, utøvende kunstnere og produsenter – og forvaltningsorganisasjoner som oss – har begrenset forhandlingsmakt i møte med sterke aktører på brukersiden.

Når man jobber med forvaltning av opphavsrettigheter så er de juridiske rammebetingelsene svært viktige. Mye av regelverket bestemmes i EU, og to sentrale direktiver på opphavsrettsfeltet, Digitalmarkedsdirektivet og Nett- og videresendingsdirektivet, ble vedtatt våren 2019. I våre naboland er arbeidet med å implementere de nye direktivene i de respektive opphavsrettslover, godt i gang. EU-medlemmene har frist våren 2021, mens Norge som EØS-land, har lengre frist. Vi vet ikke ennå hvor lang.

Det er flere punkter i EU-direktivene fra 2019 som er viktige for Norwaco, så vi ser frem til at implementeringsarbeidet skal komme i gang også i vårt

land. I mellomtiden følger vi med på diskusjonene i våre nordiske naboland og i Europa for øvrig.

Et annet EU-direktiv har også preget arbeidet vårt i 2019. Det gjelder EUs direktiv fra 2014 om kollektiv rettighetsforvaltning. Dette direktivet skal nå etter en del forsinkelser, implementeres i norsk lov. Direktivet har ikke direkte med opphavsrett å gjøre, men gir regler for hvordan organisasjoner som forvalter opphavsrettigheter skal drives. Kort fortalt sier direktivet at man skal følge demokratiske spilleregler, bli styrt av rettighetshaverne, ha høy grad av åpenhet, drive kostnadseffektivt og ha gode systemer for å få vederlaget utbetalt til rettighetshaverne.

Jeg mener at både Norwaco og de øvrige forvaltningsorganisasjoner i Norge allerede styres etter de verdiene som direktivet for kollektiv rettighetsforvaltning legger til grunn. Samtidig er det alltid mulig å gjøre forbedringer. I prosessen frem mot innføring av en ny lov vil både Norwaco og våre 35 medlemsorganisasjoner gjennomgå regler og rutiner for å sikre at vi oppfyller de nye kravene. Dette er viktig for å sikre legitimitet til systemet. Det er selvsagt viktig for rettighetshaveren, men det er også viktig for brukerne som klarerer rettigheter gjennom oss. Organisasjoner som våre skal drives skikkelig. Sånn må det være. Du kan lese mer om direktivet og den nye loven på side 27.

I skrivende stund er det unntakstilstand både i landet vårt og resten av verden. Det pågår en global dugnad for å unngå at koronaviruset skal smitte så raskt at helsevesenet ikke har kapasitet til å ta seg av de som trenger hjelp. Rettighetshavere påvirkes også i stor grad av dette. Kulturarrangementer avlyses, filmminspillinger utsettes og folk oppfordres til å jobbe hjemmefra. Flere bransjer trenger allerede økonomiske støttetiltak, og det blir en dominoeffekt. Situasjonen er rett og slett svært alvorlig og det er skremmende hvor raskt utviklingen har skjedd.

Fra jeg skriver dette til årsmeldingen publiseres så håper jeg situasjonen har roet seg litt, men det motsatte er dessverre også et sannsynlig scenario. Ta vare på hverandre!

Mars 2020
Alt godt fra Elin

Elin Urkedal, direktør · Foto: Roberto Galella

Virksomhet og fremtidig utvikling

Norwaco er en paraplyorganisasjon som forvalter rettigheter til opphavere, utøvende kunstnere og produsenter i audiovisuelle produksjoner. Hovedvirksomheten er tredjepartsdistribusjon av TV-kanaler og tilhørende arkivtjenester. Norwaco inngår avtaler og krever inn vederlag som fordeles til norske og utenlandske rettighetshavere.

Samlede inntekter for 2019

Vederlagsinntektene for 2019 ble på 406 millioner kroner – en økning fra 384 millioner kroner i 2018. Det er virksomheten knyttet til TV-distribusjon som bidrar mest til økningen.

Tredjeparters TV- og radiodistribusjon

TV-markedet er sterkt påvirket av ulike typer arkiv- og strømmetjenester, og gjennomsnittlig seertid på lineær-TV er synkende. Distributørens tilbud er preget av TV-pakker med høy grad av valgfrihet for kundene. Flere tilbyr en kombinasjon av TV-kanaler og forskjellige strømme- og innholdstjenester, og det er fortsatt mulig å få gunstige pakketilbud hvis man velger internett og TV fra samme leverandør. Begge disse forhold er trolig med på å opprettholde distributørens posisjon. Norwaco har de siste årene tilbudt catch-up tjenester som start forfra, ukesarkiv og månedsarkiv i avtalene med TV-distributørene, og har gjennom dette bidratt til attraktiviteten til distributørens tilbud i markedet.

NRK-arkiv

Den første avtalen mellom NRK og Norwaco om tilgjengeliggjøring av eldre NRK-programmer, gjaldt for seks år og utløp 31.12.2019. Avtalen ga NRK rett til å tilgjengeliggjøre alle egenproduserte TV- og radioprogram kringkastet første gang før 1997.

I store deler av 2019 har det blitt forhandlet om en arkivavtale fra 2020. Målet for begge parter har vært en ny avtale som omfatter hele den eldre porteføljen av TV- og radioprogram, samt å utvide avtalen til også å gjelde nyere programmer og utnyttelsesmåter. Forhandlingene avdekket et stor sprik mellom det Norwaco oppfatter som rimelig vederlag og det NRK var villige til å betale for å publisere hele det eldre arkivet. Resultatet ble en toårig avtale med et begrenset arkivtilbud. Avtalen gir NRK rett til publisering av klipp i sosiale medier for å skape oppmerksomhet om arkivprogrammene.

Undervisningsbruk

Etter den omfattende salgskampanjen som ble gjennomført i 2018, var det tyngre å inngå nye avtaler i 2019. Både er potensialet i markedet mindre og flere kommuner har oppgitt at de ikke ønsket å inngå avtale på grunn av forestående kommunesammenslåinger i 2020.

Totalt ble det inngått 18 nye avtaler i 2019, deriblant med én stor kommune som det har vært jobbet med i flere år. Det kom inn 13 oppsigelser i løpet av året, men flere av disse skyldes restruktureringen i kommunesektoren og betyr ikke nødvendigvis at kommunene ikke blir dekket av avtaler fra 2020. Utenom offentlig sektor, er det mottatt oppsigelser fra seks private skoler og to folkehøgskoler. Til sammen har vederlagsinntektene økt også i 2019.

Offentlig fremføring/visning av TV-innhold

Visning av TV-sendinger offentlig, for eksempel på serveringssteder eller treningssentre, krever avtale med rettighetshaverne. Norwaco har i 2019 fått avtalelisensgodkjennelse for offentlig fremføring/visning av TV-innhold (se nedenfor). Dermed er det mulig å tilby en heldekkende avtale for denne tidligere ikke-klarerte bruken. Norwaco har i første omgang innledet dialog med TV-distributører for å avklare om de ønsker å inngå avtaler på vegne av relevante bedriftskunder.

Nye avtalelisensgodkjennelser

I den nye åndsverkloven av 1.7.2018 ble det innført en egen klareringsbestemmelse for audiovisuelle verk (§ 57). Norwaco ble i september 2019 godkjent av Kulturdepartementet som avtalelisensutløsende organisasjon på alle områder det var søkt om. Godkjennelse er viktig for å kunne tilby heldekkende avtaler og effektiv rettighetsklarering til brukere (kunder).

Implementering av EUs direktiv for kollektiv rettighetsforvaltning

Kulturdepartementet sendte i desember 2019 ut høringsnotat for en ny lov om kollektiv rettighetsforvaltning. Loven skal implementere EUs direktiv fra 2014 om kollektiv forvaltning, og vil få betydning både for Norwaco og medlemsorganisasjonene.

Formålet med loven er å effektivisere kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter, og å gi økt åpenhet og innsyn i forvaltningsorganisasjonenes virksomhet. Loven skal sikre rettighetshavernes valgfrihet og medbestemmelsesrett ved kollektiv forvaltning av deres rettigheter.

Norcode

Norwaco videreførte i 2019 støtte på 480.000 NOK til et prosjekt i Uganda gjennom den norske bistandsorganisasjonen på opphavsrettsområdet, Norcode, som drives av TONO og GRAMO. Gjennom prosjektet bidrar Norwaco til oppbygging av den ugandiske audiovisuelle rettighetshaverorganisasjonen UFMI (Uganda Federation of Movie Industry).

Økonomiske forhold

Driftskostnadene utgjorde 4,2 % av inntektsført vederlag i 2019.

Styring av finansiell risiko

Innkrevd vederlag fordeles normalt året etter innkreving. Styrets strategi for kapitalforvaltning har sikkerhet for kapitalen som overordnet målsetning og skal prioritere dette fremfor maksimal avkastning.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift, jfr. regnskapslovens § 4-5. Styret bekrefter at forutsetningene er til stede, jfr. regnskapslovens § 3-3a.

Koronakrisen har de siste ukene fått stor betydning for mange virksomheter. Styret forventer at også Norwaco vil bli påvirket av denne svært krevende situasjonen, men ikke i en slik grad at det undergraver forutsetningene om fortsatt drift.

Administrasjon

Norwacos administrasjon hadde ved utgangen av 2019 ti fast ansatte hvorav én deltidsstilling. André Maarud Høistad sluttet i stillingen som forretningsutvikler i august. Det er ikke rekruttert noen erstatning til denne stillingen. Oppgavene er i stedet omfordelt internt.

Norwaco har som mål å være en arbeidsplass hvor det råder full likestilling mellom kvinner og menn. Organisasjonen har innarbeidet at det ikke skal forekomme forskjellsbehandling grunnet kjønn i saker som for eksempel lønn, avansement og rekruttering. Det er like mange menn og kvinner ansatt i Norwaco.

Sykefraværet i 2019 var på 3,8 %. Etter styrets oppfatning er arbeidsmiljøet i Norwaco godt.

Norwaco driver sin virksomhet fra leide lokaler i Oslo sentrum. Det har ikke blitt rapportert om skader eller ulykker på arbeidsplassen. Virksomheten er ikke av en karakter som kan forurense det ytre miljøet.

Øverst fra venstre (fotograf i parentes): Stian Langgaard-Nielsen (Bent Røiseland), Grete Valstad (Tanja Steen), Jan Terje Helmlø (Roberto Di Trani), Marte Thorsby (Jannecke Sanne Normann), Anders Bredmose (Gisle Bjørneby), Ann-Kristin Vasseljen (Terese Aalborg), Cato Strøm (Caroline Roka), Renée Rasmussen (Trond Isaksen), Harald Holter (Ansgar Valbø) og Hege Iren Frantzen (Ole Kaland/NRK).

Resultatregnskap

(Tall i kroner)	Noter	2019	2018
OPPTJENING AV VEDERLAG			
TV-distribusjon		305 446 223	289 716 666
Undervisningsvirksomhet		27 892 763	24 522 634
Bibliotek og museer		503 734	522 532
TV-selskaps arkiv		19 063 891	18 526 619
Privatkopiering		53 209 345	50 656 375
SUM OPPTJENTE VEDERLAG		406 115 957	383 944 826
Netto finansinntekter	1	5 845 441	3 560 732
SUM VEDERLAG OG FINANSINNTEKTER		411 961 398	387 505 558
VEDERLAG TIL RETTIGHETSHAVERE		394 116 833	367 701 142
MIDLER TIL DEKNING AV DRIFTSKOSTNADER			
Vederlag og finansinntekter til dekning av drift		17 844 565	19 804 416
Medlemskontingenter		17 500	17 500
Endringer i pensjonsforpliktelse mot udekket tap	6	-626 268	-1 511 202
Sum midler til dekning driftskostnader		17 235 797	18 310 714
DRIFTSKOSTNADER			
Lønn og andre personalkostnader	2, 6	11 837 891	12 290 957
Avskrivninger	3	107 422	125 560
Støtte til Norcode	4	480 000	480 000
Andre driftskostnader		4 810 484	5 414 197
Sum driftskostnader		17 235 797	18 310 714
RESULTAT		-	-

Balanse

(Tall i kroner)	Noter	2019	2018
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
Inventar/kontormaskiner	3	115 823	223 245
Langsiktig fordring		50 568	50 568
Aksjer/verdipapirer	1	1 500 000	1 500 000
Sum anleggsmidler		1 666 391	1 773 813
OMLØPSMIDLER			
Fordringer på vederlag		38 773 658	37 347 224
Andre fordringer		103 582	81 907
Sum fordringer		38 877 240	37 429 131
Vederlagsmidler i bank		21 997 350	14 099 772
Pengemarkedsfond	1	243 696 078	217 871 219
Sum investeringer		265 693 428	231 970 991
Bankinnskudd	5	3 037 663	12 143 704
Sum omløpsmidler		307 608 330	281 543 825
SUM EIENDELER		309 274 721	283 317 638
EGENKAPITAL OG VEDERLAG/GJELD			
EGENKAPITAL			
Udekket tap pensjon	6	-2 963 045	-3 589 313
LANGSIKTIG GJELD			
Beregnet fremtidige pensjonsforpliktelser	6	2 963 045	3 589 313
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		191 187	321 630
Offentlig gjeld		1 102 070	1 066 511
Annen kortsiktig gjeld		848 211	839 022
Sum kortsiktig gjeld		2 141 468	2 227 163
Vederlag og renter avsatt til utbetaling		307 133 253	281 090 475
SUM EGENKAPITAL OG VEDERLAG/GJELD		309 274 721	283 317 638

Oslo, 30. mars 2020

 Jan Terje Helpli
 Marte Thorsby
 Hege Iren Frantzen
 Harald Holter
 Grete Valstad
 Renée Rasmussen
 Anders Bredmose
 Cato Strøm
 Ann-Kristin Vasseljen
 Stian Langgaard-Nielsen
 Elin Urkedal (direktør)

Kontantstrømanalyse

(Tall i kroner)	2019	2018
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Resultat	-	-
Ordinære avskrivninger	107 422	125 560
Endring i kundefordringer og leverandørgjeld	-1 556 877	-3 317 291
Endring i andre tidsavgrensningsposter	23 073	-183 572
Endring i vederlag og renter til utbetaling	26 042 778	-5 886 959
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	24 616 397	-9 262 263
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Investeringer i varige driftsmidler	-	-55 285
Innbetalinger ved salg av aksjer	-	-
Endring i andre investeringer	-25 824 859	-99 097 657
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-25 824 859	-99 152 942
Netto endring i likvider i året	-1 208 462	-108 415 205
Kontanter og bankinnskudd per 01.01.	26 243 476	134 658 680
Kontanter og bankinnskudd per 31.12.	25 035 013	26 243 476
I balansen		
Vederlagsmidler i bank	21 997 350	14 099 772
Bankinnskudd	3 037 663	12 143 704
Sum kontanter og bankinnskudd per 31.12.	25 035 013	26 243 476
Herav utgjør bundne bankinnskudd:		
Skattetrekkmidler	554 884	554 884
Depositum husleie	637 323	635 417
Sum bundne bankinnskudd	1 192 207	1 190 301

Noter til regnskapet

Alle tall i norske kroner med mindre annet opplyses særskilt.

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.

Følgende regnskapsprinsipper er anvendt:

Vederlag

Inntektsføring av vederlag er bokført etter opptjeningsprinsippet som er inneværende regnskapsår. Vederlag mottatt fra utlandet er opptjent i 2018 og tidligere år.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler avskrives over forventet økonomisk levetid. Avskrivningene er fordelt lineært over antatt økonomisk levetid.

Aksjer og verdipapirer som anleggsmidler

Anleggsaksjer og verdipapirer hvor Norwaco ikke har betydelig innflytelse, balanseføres til det laveste av kostpris og virkelig verdi.

Pengemarkedsfond som omløpsmidler

Verdipapirer som inngår i en handelsportefølje vurderes til virkelig verdi på balansedagen.

Fordringer

Fordringer på vederlag og andre fordringer er verdsatt til pålydende etter fradrag for avsetning til mulige tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene.

Pensjoner

Ytelsesbaserte pensjonsordninger vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi. Endring i ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplaner, fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningsstid.

Akkumulert virkning av estimatendringer og endringer i finansielle og aktuarielle forutsetninger (aktuarielle gevinster og tap) under 10 % av det som er størst av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene ved begynnelsen av året innregnes ikke. Når den akkumulerte virkningen er over 10 %-grensen ved årets

begynnelse, resultatføres det overskytende over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid. Periodens netto pensjonskostnad klassifiseres som lønn og andre personalkostnader.

Norwaco har tidligpensjon, AFP i Fellesordningen, som er en ytelsesbasert flerforetaksordning. Det foreligger ikke tilstrekkelig informasjon til at Norwaco kan regnskapsføre sin proporsjonale andel av den samlede pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad. Innbetalt premie kostnadsføres under lønn og andre personalkostnader.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter og bankinnskudd.

1. Finansinvesteringer

Vederlagsmidlene er plassert på særvilkårskonti i DNB, i pengemarkedsfond, aksjefond og aksjer. Gjennomsnittlig avkastning på midler plassert i bank har vært 0,55 % og i pengemarkedsfond 1,4 %.

Anleggsmidler	Bokført 31.12.2019	
Aksjefond, Pluss Markedsverdi	500 000	
Aksjefond, Pluss utland etisk	1 000 000	
Sum anleggsmidler	1 500 000	
Omløpsmidler		Avkastning
Pengemarkedsfond, Pluss Likviditet	165 105 871	3 259 595
Pengemarkedsfond, DNB Likviditet 20 (V)	78 590 206	2 503 723
Vederlagsmidler i bank	21 997 350	74 221
Netto andre finansinntekter		7 902
Sum omløpsmidler	265 693 428	5 845 441
Netto finansinntekter		5 845 441

Anleggsaksjene har en markedsverdi 31.12.2019 på 2 177 569 kroner for Utland Etisk og 1 123 775 kroner for Pluss Markedsverdi.

Netto finansinntekter er godskrevet vederlagsmidlene.

2. Ytelser til ansatte, tillitsvalgte og revisor

Lønns- og personalkostnader består av følgende poster:

	2019	2018
Lønn til ansatte	7 596 106	8 211 685
Arbeidsgiveravgift (aga.)	1 209 210	1 280 523
Pensjonskostnader inkl. aga.	1 761 887	1 434 812
Andre personalkostnader	238 480	295 215
Honorarer	898 161	861 040
Innleid personale	134 047	207 682
Sum lønn og personalkostnader	11 837 891	12 290 957

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styret
Lønn/honorarer	1 396 008	898 161
Pensjonspremie	384 374	
Annen ytelse	5 981	

Ved arbeidsgivers oppsigelse skal daglig leder, i tillegg til lønn i oppsigelsestiden, ha krav på etterlønn tilsvarende 6 måneders fast lønn.

Det var ved utgangen av 2019, 10 fast ansatte i Norwaco og 1 innleid på engasjement.

Revisor

Kostnadsført honorar til revisor inklusive mva. er kroner 190 000 for revisjon, og kroner 23 750 for andre tjenester.

3. Inventar og kontormaskiner

	Inventar	Kontormaskiner	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	210 957	296 941	507 898
Tilgang	-	-	-
Avgang	-	-	-
Anskaffelseskost 31.12.	210 957	296 941	507 898
Akkumulert avskrivning	95 145	296 941	392 086
Bokført verdi 31.12.	115 812	0	115 812
Årets avskrivninger	42 180	65 242	107 422
Avskrivninger i %	20 %	33,33 %	

4. Støtte til Norcode

Bevilget økonomiske støtte til Norcode på kroner 480 000 i 2019 er belastet Norwacos driftsregnskap.

5. Bankinnskudd

Av totale bankinnskudd på kroner 3 037 663 utgjør kroner 554 884 bundne skattetrekksmidler og kroner 637 323 husleiedepositem.

6. Pensjonskostnader

Norwaco er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon, og har en pensjonsordning som tilfredsstiller kravene i denne loven. Norwaco har en kollektiv ytelsesbasert pensjonsordning som omfatter 16 personer, hvorav 10 aktive. Forpliktelsen er balanseført basert på beste estimat fra aktuar.

I tillegg har Norwaco avtalefestet pensjonsordning i Fellesordningen for AFP. Årets premie er kostnadsført og inngår i pensjonskostnader, ref. note 2.

Pensjonskostnader	2019	2018
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	1 365 751	1 404 183
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	585 612	587 709
Avkastning på pensjonsmidler	-758 137	-786 685
Administrasjonskostnader	175 823	199 266
Netto pensjonskostnader før aga.	1 365 751	1 404 183
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnadene	193 036	198 031
Resultatført aktuarielt tap (gevinst)	44 708	-
Resultatført endring i fripolise på uførepensjon	-	-
Periodisert arbeidsgiveravgift	-	-
Netto pensjonskostnad	1 606 793	1 602 505
Pensjonsforpliktelsen	2019	2018
Påløpte pensjonsforpliktelser (DBO) pr 31.12.	23 242 487	22 770 945
Pensjonsmidler (til markedsverdi) pr 31.12.	18 229 978	16 987 863
Påløpte pensjonsforpliktelser pr 31.12. eksl. aga.	-5 012 509	-5 783 082
Arbeidsgiveravgift	-925 705	-815 415
Påløpte pensjonsforpliktelser per 31.12. inkl. aga.	-5 719 273	-6 795 030
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	2 756 227	3 009 184
Netto balanseført pensjonsforpliktelse inkl. aga.	-2 963 046	-3 589 313
Økonomiske forutsetninger	31.12.2019	31.12.2018
Diskonteringsrente	2,30 %	2,60 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	3,80 %	4,30 %
Forventet lønnsvekst	2,25 %	2,75 %
Forventet G-regulering	2,00 %	2,50 %
Forventet regulering av pensjoner under utbetaling	1,25 %	1,75 %
Forventet årlig avgang	2,00 %	2,00 %
Amortiseringsfaktor (Forventet gjenstående tjenestetid)	16,36	16,37
Ønsket størrelse på korridor	10,00 %	10,00 %
Gjennomsnittlig arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %

Revisjonsberetning

NITSCHKE

Til årsmøte i Norwaco

NITSCHKE AS
Vollsvøien 17B
Postboks 363, 1326 Lysaker
Telefon: +47 67 10 77 00
E-post: post@nitschke.no
Foretaksregisteret: NO 914 658 314 MVA
Medlemmer av Den norske Revisorforening
Independent member of BKR International
www.nitschke.no

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Norwaco som viser et resultat på kr. 0 og vederlag til rettighetshaverne på kr 394 116 833. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av virksomhetens finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

NITSCHKE

Styrets og direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og direktør (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til virksomhetens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om øvrige lovmessige krav for Norwaco

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av virksomhetens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Lysaker, 30. mars 2020
NITSCHKE AS

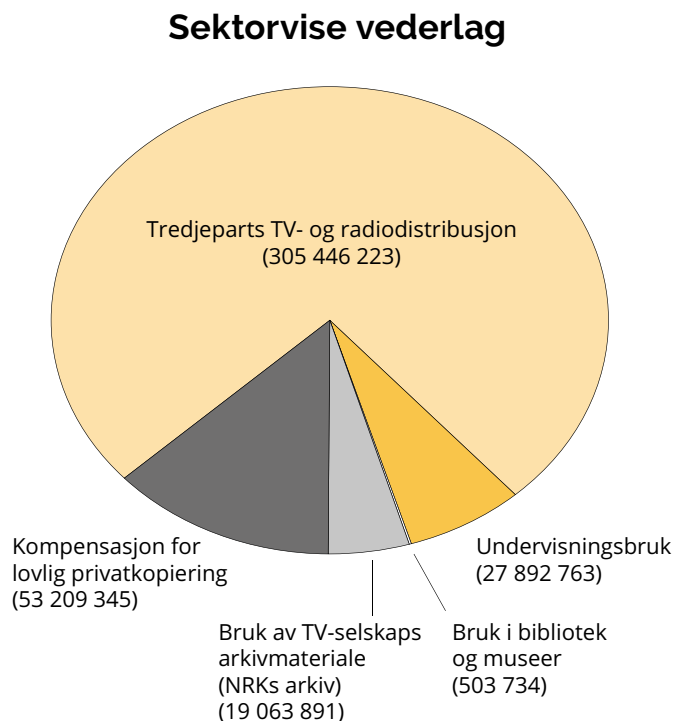

Rune Bergseng
statsautorisert revisor

Informasjon om virksomheten i 2019

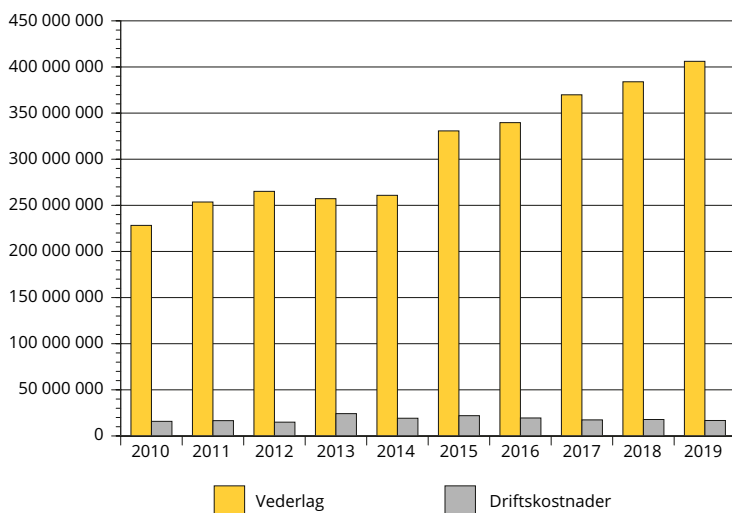
Nøkkeltall *(Beløp i kroner)*

Inntekter og driftskostnader

	2019	2018	Endring
Sum vederlagsinntekter	406 115 957	383 944 826	5,8 %
Driftskostnader (ekskl. støtte til Norcode)	16 755 797	17 830 714	-6,0 %
Støtte til Norcode	480 000	480 000	0 %
Kostnadsprosent (inkl. støtte til Norcode)	4,2 %	4,8 %	

Vederlagsinntekter og kostnader for de siste ti år

Medlemsorganisasjonenes sektortilknytning

Per 31.12.2019	Sektor I TV-distribusjon	Sektor II Undervisning	Sektor III Bedrift	Sektor IV Bibliotek og museums- sektor	Sektor V TV-arkivsektor	Sektor VI Offentlig fremføring	Sektor VII Privat- kopiering
BONO	●	●	●	●	●	●	●
Den norske Forfatterforening	●	●	●	●	●	●	●
Den norske Forleggerforening							●
FONO	●	●	●	●	●	●	●
Forbundet frie fotografer	●	●	●	●	●	●	●
Forfatterforbundet							●
Grafill	●	●	●	●	●	●	●
GramArt	●	●	●	●	●	●	●
IFPI Norge	●	●	●	●	●	●	●
Creo	●	●	●	●	●	●	●
Musikkforleggerne							●
NAVIO	●	●	●	●	●	●	●
NOPA							●
NORA	●	●	●	●	●	●	●
Norges Fotografforbund							●
Norsk Artistforbund					●		●
Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening	●	●	●	●	●	●	●
Norsk Filmforbund	●	●	●	●	●	●	●
Norsk Journalistlag	●	●	●	●	●	●	●
Norsk Komponistforening							●
Norsk kritikerlag	●				●		●
Norsk Oversetterforening	●	●	●	●	●	●	●
Norsk Redaktørforening					●		●
Norsk Revyforfatterforening	●	●	●	●	●	●	●
Norsk Sceneinstruktørforening	●	●	●	●	●	●	●
Norsk Skuespillerforbund	●	●	●	●	●	●	●
Norsk Tonekunstnersamfund	●	●	●	●	●	●	●
Norske Barne- og ungdomsbokforfattere	●	●	●	●	●	●	●
Norske Billedkunstnere	●	●	●	●	●	●	●
Norske Dansekunstnere	●	●	●	●	●	●	●
Norske Dramatikeres Forbund	●	●	●	●	●	●	●
Norske Filmregissører	●	●	●	●	●	●	●
nyMusikks Komponistgruppe							●
TONO	●	●	●	●	●	●	●
Virke Produsentforeningen	●	●	●	●	●	●	●

Forvaltning og drift på virksomhetsområdene

Tredjeparts TV- og radiodistribusjon

Distribusjon av TV og radio er Norwacos hovedvirksomhetsområde.

Avtaler

Norwaco lisensierer kanaldistribusjon og tilknyttede tilleggstjenester gjennom to avtaler.

- *Fellesavtalen*
Avtalen omfatter distribusjon av europeiske allmennkringkastingskanaler og inngås av Norwaco og kringkastingselskapene i fellesskap. Avtalen inkluderer samtlige rettigheter i kanalene.
- *K-avtalen*
Norwacos avtale for kommersielle kanaler omfatter over 100 kanaler og klarer rettigheter som ikke er forhåndsklarert av kringkaster. I tillegg til avtale med Norwaco, må distributørene også inngå avtaler med de aktuelle kringkasterne.

Avtalene ligger tilgjengelig på våre nettsider.

Fra sektormøte for tredjeparts TV- og radiodistribusjon, 27. august · Foto: Jon H. Knudtson

Virksomheten i 2019

TV-markedet er sterkt påvirket av det økende tilbudet av arkiv- og strømmetjenester, og gjennomsnittlig seertid på lineær-TV synker i 2019. Utviklingen i abonnenttallene til TV-distributørene varierer for de ulike plattformene. Det er nedgang for satellittdistribusjon, men økning for kabel/fiberbasert distribusjon. Samlet sett er abonnenttallene forholdsvis stabile. Distributørenes tilbud er preget av mindre TV-pakker og stor valgfrihet for kundene. Flere tilbyr en kombinasjon av TV-kanaler og strømme- og innholdstjenester fra andre aktører i markedet. Det er fortsatt mulig å få gunstige pakketilbud hvis man velger både internett og TV, og begge disse forholdene bidrar trolig til at TV-distributørene opprettholder sine posisjoner.

At Norwaco tilbyr catch-up tjenester som start forfra, ukesarkiv og månedsarkiv er også viktig for å bevare attraktiviteten til distribusjonen. Det er imidlertid to vesentlige hindringer for videre utvidelse av avtalene. Det ene er at NRK ikke ønsker å åpne for klarering av ren internettdistribusjon uavhengig av distributørenes mottakerbokser. Det andre er at NRK legger til rette for at distributørene kan lenke direkte til NRKs egen strømmetjenestene. Det siste gir grunn til bekymring fordi det vil kunne påvirke rettighetshavernes mulighet til vederlagsinntekter fra tredjepartsmarkedet. Det pågår flere saker relatert til dette i EU, og disse vil kunne gi føringer for hvordan en slik praksis skal forstås og følges opp. Norwaco kommer til å følge situasjonen tett i tiden fremover.

Økonomisk oppgjør i saken mellom TONO og RiksTV

På tampen av 2018 ble det satt endelig punktum for den rettslige konflikten mellom TONO og RiksTV om betaling av vederlag for distribusjon i det digitale bakkenettet. En enstemmig Høyesterett fastslo at RiksTV har et selvstendig ansvar for å klarere rettigheter i sendingene de distribuerer. Konflikten har versert i rettssystemet siden RiksTV stevnet Norwaco i 2010 med påstand om at de ikke skulle betale vederlag for distribusjonen.

Dommen tok ikke stilling til det økonomiske oppgjøret, og våren 2019 tok TONO ut søksmål med krav om erstatning fra RiksTV med bakgrunn i Høyesteretts avgjørelse. Det ble berammet rettsmekling i november 2019 med eventuell sak for tingretten i januar 2020. Like over nyttår 2020 ble partene enige, og RiksTV betalte inn drøyt 100 millioner kroner til TONO for bruk av musikk i distribuerte kanaler fra 2009 til og med 2019.

Nabolandskanalene

Nettstedet Nabolandskanalene.no drives av Norwaco og har som mål å øke interessen for TV fra våre naboland. Sidene skal også fungere som en informasjons- og billedbase for distributørene. Nabolandskanalene omtaler TV-programmer i kanalene SVT1, SVT2, TV4, DR1 og DR2, med hovedvekt på skandinavisk produsert drama, krim og underholdning. Med utgangspunkt i TV-tipsene fra nettsiden, sendes det ut et nyhetsbrev med høydepunkter for kommende uker. Nyhetsbrevet går til de fleste store TV-distributørene og er også åpent for påmelding for alle som er ønsket å motta.

Undervisningsbruk

Bruk av audio- og audiovisuelle verk i undervisningsvirksomhet.

I samarbeid med NRK og en rekke utenlandske kringkastere, tilbyr Norwaco avtaler som gir mulighet til å bruke TV- og radioprogrammer og spillefilm i undervisningen. For offentlige barnehager, grunnskoler og videregående skoler, tilbys også en tilleggsavtale for bruk av musikk. Avtalene inngås av kommuner på vegne av grunnskoler og barnehager og fylkeskommuner på vegne av videregående skoler. Universiteter, høyskoler, folkehøyskoler og private skoler inngår egne avtaler.

Nye avtaler

Etter den omfattende salgskampanjen som ble gjennomført i 2018, var det mer krevende å inngå nye avtaler i 2019. Det er mindre potensial igjen i markedet, og flere kommuner oppga at de ikke ville inngå avtale med Norwaco på grunn av forestående kommunesammenslåinger i 2020. Totalt ble det inngått 18 nye avtaler i 2019, deriblant én avtale med en stor kommune som vi har jobbet med i flere år. I løpet av året mottok vi 13 oppsigelser, men flere av disse skyldes restruktureringen i kommunesektoren og betyr ikke nødvendigvis at skolene ikke blir dekket av avtaler fra 2020. Utenom offentlig sektor, er det mottatt oppsigelser fra seks private skoler og to folkehøgskoler. Samlet har vederlagsinntektene økt også i 2019.

Klasseromsbestemmelsen

Både Norwaco og flere av medlemsorganisasjonene har drevet påvirkningsarbeid for å forsøke å få fjernet den såkalte klasseromsbestemmelsen, som sier at en skoleklasse i grunnskolen skal regnes som en privat krets. Bestemmelsen har i en årrekke blitt brukt som argument for at undervisningsinstitusjoner ikke trenger avtale med rettighetshaverne for å fremføre opphavsrettslig beskyttede verk i undervisningen.

Regjeringen har blitt bedt om å utrede en avtalelisens som likestiller strømming med eksemplarframstilling i klasserommet. Kulturdepartementet har varslet at utredningen vil gjennomføres i forbindelse med implementeringen av Digitalmarkedsdirektivet (DSM-direktivet).

Bruk i bibliotek og museer

Bruk av audio- og audiovisuelle verk internt i bibliotek og museer for besøkende.

Norwaco har avtaler med Popsenteret i Oslo og Rockheim i Trondheim som blant annet omfatter bruk av norskproduserte TV- og radioprogrammer i museenes utstilling. Avtalen med Rockheim er i 2019 reforhandlet til en løpende avtale, og det er søkt om avtalelisensvirkning for denne og liknende, fremtidige avtaler.

Dessverre ble Notodden Bluseum stengt ved inngangen til 2019 og avtalen med Norwaco er avsluttet.

Bruk av TV-selskaps arkivmateriale (NRK-arkiv)

TV-selskaps bruk av eget arkivmateriale i nye produksjoner og tilgjengeliggjøring på forespørsel for privat bruk. Tredjeparters tilgjengeliggjøring av slikt materiale.

NRKs arkiv er en viktig del av norsk kulturarv og kan sies å representere vår felles nasjonale hukommelse. Den første avtalen mellom NRK og Norwaco om tilgjengeliggjøring av eldre NRK-programmer, gjaldt for seks år og utløp 31.12.2019. Avtalen ga NRK rett til å tilgjengeliggjøre alle egenproduserte TV- og radioprogrammer kringkastet første gang før 1.1.1997. I store deler av 2019 har Norwaco og NRK forhandlet om en arkivavtale fra 2020. Det uttalte målet for begge parter, har vært en ny avtale som dekket hele den eldre porteføljen av TV- og radioprogram og i tillegg utvidet avtalen med nyere programmer og nye utnyttelsesmåter.

Det har vært krevende forhandlinger. Partene hadde svært ulikt syn på hva som var rimelig vederlag til rettighetshaverne for bruken avtalen omfattet. Norwaco foreslo å overlate vederlagsfastsettelsen til Vederlagsnemnda, som er oppnevnt av Kulturdepartementet for å løse slike tvister, men NRK ønsket ikke dette.

Resultatet av forhandlingene ble inngåelse av en midlertidig, toårig avtale med et begrenset arkivtilbud. NRK vil fra 2020 betale noe under halvparten av det de betalte etter den forrige avtalen og reduserer samtidig antall timer program som er tilgjengelig. Den gamle avtalen hadde ikke noen begrensning på antall timer innhold som kunne legges ut, og per desember 2019 hadde NRK lagt ut 17 000 timer TV-innhold. Fra januar 2020 reduseres dette til 8 000 timer. Radioinnhold er etter avtalen begrenset til 4 000 timer. NRK står fritt til å velge hvilke program de vil legge ut og kan også ta ut og legge til programmer så lenge de holder seg under grensen for maks antall timer. I tillegg gir avtalen rett til bruk av klipp fra arkivprogram i nye produksjoner og publisering av klipp i sosiale medier for å skape oppmerksomhet om arkivprogrammene.

Offentlig fremføring av TV-innhold

Offentlig fremføring av TV-innhold – lineært og offline – på offentlig tilgjengelige steder som hotelllobbyer, treningssentre, flyplasser med mer.

Etter at Norwaco fikk godkjent søknaden om avtalelisens for blant annet offentlig fremføring av TV-innhold (les mer på side 19), er det nå mulig å tilby en heldekkende avtale for sammenhenger hvor slike rettigheter ofte ikke blir klarert. Med dette vil virksomheter som viser TV til publikum, for eksempel på et serveringssted eller et treningssenter, kunne klarere denne bruken med Norwaco. Det er i første omgang innledet dialog med TV-distributører for å avklare om de ønsker å inngå avtaler på vegne av sine relevante bedriftskunder.

Privatkopiering (fordelingsoppdrag)

Individuell fordeling av statlig kompensasjon for lovlig kopiering til privat bruk.

Som privatperson kan du kopiere åndsverk og annet opphavsrettslig beskyttet materiale som f.eks. musikk, TV-innhold, lydbøker, tekst og visuelle verk, vederlagsfritt og dele med nære venner og familie. Denne retten er fastsatt i åndsverkloven for å sikre allmennhetens behov for tilgang til kultur. For å kompensere rettighetshavere for påført skade, primært i form av tap av inntekt, er det etablert to uavhengige ordninger som finansieres over statsbudsjettet: Én til individuell fordeling gjennom Norwaco og én til kollektiv fordeling gjennom Fond for Lyd og Bilde.

I den nye åndsverkloven fra 2018, ble det bestemt at også selvstendige litterære og visuelle verk skal omfattes av den individuelle kompensasjonsordningen. Dessverre ble det ikke bevilget mer kompensasjon. Norwaco søkte om tilleggskompensasjon for både 2018 og 2019, men kompensasjonen er ikke økt utover konsumprisindeksen.

Heller ikke i kompensasjonen for 2020, vedtatt i 2019, er bevilgningen til den individuelle kompensasjonsordningen økt. Det er imidlertid lagt inn en merknad i statsbudsjettet om at «[d]epartementet vil se nærmere på omfanget av den kompensasjonsberettigede kopieringen og betydningen det får at disse rettighetshaverne omfattes av den individuelle ordningen. Utgangspunktet for vurderingen vil være hvilken skade den lovlige kopieringen påfører rettighetshaverne.»

Det er i statsbudsjettet for 2020 bevilget 50 500 000 kroner til fordeling gjennom Norwaco. Økningen fra 2019 er på 2,7 %. Til kollektiv fordeling gjennom Fond for lyd og bilde, er det bevilget 43 960 000 kroner. Denne økningen er også 2,7 % fra 2019.

Kopieringsundersøkelser

Den individuelle kompensasjonen skal fordeles med bakgrunn i hvilke verk som faktisk kopieres. Norwaco får gjennomført årlige undersøkelser av kopieringsomfanget for ulike verkstyper, og forholdet mellom disse gir grunnlag for fordelingen gjennom Norwaco. Etter den første målingen av tekst og visuelle verk i en egen pilotundersøkelse i 2018, er denne kopieringen for 2019 medtatt i samme undersøkelse som audio- og audiovisuelle verk. Kompensasjonen for 2019 fordeles på bakgrunn av undersøkelsen for 2019, som ventes klar våren 2020.

Informasjon om utbetalinger følger i tabellen på side 23.

Forvaltning og drift

Årsmøte

Årsmøtet er Norwacos høyeste myndighet og består av representanter for medlemsorganisasjonene. Ved avstemninger har hver medlemsorganisasjon én stemme. Årsmøtet foretar valg og behandler saker forberedt av styret. Styret er forpliktet til å legge fram forslag fra medlemsorganisasjonene og forvaltningssektorene som er kommet styret i hende før 1. februar.

Årsmøtet ble avholdt 28. mai 2019 med 32 medlemsorganisasjoner representert. Årsmøtet godkjente styrets beretning og regnskap for 2018. Møtet bekreftet styrets foreløpige opptak av Forfatterforbundet som medlem i Norwaco. Vedtektene ble tilpasset nye lovhenvvisninger og begreper i den nye åndsverkloven av 2018, og det ble lagt til nye bestemmelser om habilitet.

Styreleder Jan Terje Helmlie (NFFO) åpner Norwacos årsmøte. Under: Etter årsmøtet var det mingling og lett servering i Norwacos lokaler.

Styret i Norwaco, her representert ved Marte Thorsby, Ole Jan Borgund (vara), Stian Langgaard-Nielsen, Harald Holter, Renée Rasmussen, Jan Terje Helmlie. Styret var i årsmøtet også representert ved Bjørn Sæter og Bjørn Smith-Simonsen.

Møteleder Hildegunn Olsbø ved talerstolen.

Alle foto: Roberto Galella

Møter og kurs

Styremøter

Norwacos styre består av ti representanter med personlige varamedlemmer basert på en fast fordeling mellom medlemsgruppene. Styrets medlemmer velges for en toårsperiode, og halvparten av medlemmene er på valg hvert år. Det er i 2019 gjennomført åtte ordinære og ett ekstraordinært styremøte.

Sektormøter

Norwacos forvaltning er delt inn i sektorer basert på virksomhetsområdene. Medlemsorganisasjonene er innmeldt i de sektorene hvor de har relevante rettigheter i behold som de ønsker at Norwaco skal forvalte. Fordelingen av vederlagene skjer i sektoren, og det kreves enstemmighet blant organisasjonene for å vedta fordelingen. Følgende sektormøter er gjennomført i 2019:

- Privatkopiering: 27. mai
- Tredjeparts TV- og radiodistribusjon: 27. august
- Bruk av TV-selskaps arkivmateriale: 30. august

Norwacokurs for medlemmer.

Norwaco holder årlige kurs for tillitsvalgte og andre i medlemsorganisasjonene som ønsker en innføring i hvordan Norwaco opererer eller har behov for å få «frisket opp» kunnskapen. Kurset tar for seg oppbygningen av Norwaco, virksomheten på de ulike forvaltningsområdene, det juridiske grunnlaget og fordelingsarbeidet. Kurset ble i 2019 gjennomført i november.

Medlemsmøte om TONO/RiksTV dommen

Som nevnt på side 15, vant TONO over RiksTV i høyesterett på tampen av 2018. I januar 2019 arrangerte Norwaco et medlemsmøte om konsekvenser av dette for Norwaco og øvrige rettighetshavere.

Medlemsmøte om de nye EU-direktivene

I mars vedtok EU to direktiver om opphavsrett: Digitalmarkedsdirektivet (DSM-direktivet) og Nett- og videresendingsdirektivet (SatCab II). I juni arrangerte Norwaco et medlemsmøte hvor en av Danmarks ledende eksperter på opphavsrett, Peter Schønning, gjennomgikk de mest relevante bestemmelsene for Norwacos virksomhetsområder.

Du kan lese mer om direktivene på side 20 og om Digitalmarkedsdirektivet på Norwacobloggen.

Medlemsmøte om NRK arkiv 30. november

Som nevnt på side 16, har Norwaco vært i forhandlinger med NRK om ny arkivavtale, og det var i en periode usikkert om partene ville komme til enighet. I november arrangerte Norwaco et medlemsmøte for å informere om status og mulige utfall av forhandlingene.

Cato Strøm redegjør for prosessen som ledet frem til TONOs seier over RiksTV i Høyesterett · Foto: Jon H. Knudtzon.

Endringer i Norwacos medlemsorganisasjoner

Forfatterforbundet er en fagforening som skal ivareta forfatteres inntekts- og arbeidsvilkår, fremme norsk skjønnlitteratur og bidra til medlemmenes faglige utvikling og tilveksten av ny litteratur. Foreningen ble stiftet 28. januar 2018. Forfatterforbundet ble tatt opp som medlem i Norwaco av årsmøtet 28. mai 2019.

Norske Scenografer har gått ut av Norwaco og gått inn som en faggruppe i Creo. Dermed er antall medlemsorganisasjoner i Norwaco fortsatt 35.

Nye avtalelisensgodkjennelser

I den nye åndsverkloven av 1.7.2018 ble det innført en egen klareringsbestemmelse for audiovisuelle verk (§ 57). Norwaco sendte søknad om godkjenning etter den nye klareringsbestemmelsen høsten 2018. Søknaden gjaldt både nye områder og «oppdatering» på områder der Norwaco var godkjent etter tidligere åndsverklov.

Departementet har vurdert søknaden i henhold til kravene om representativitet og egnethet til å forvalte rettigheter på områdene og konkluderer med at Norwaco oppfyller begge kriteriene.

I vurderingen har departementet sett på Norwacos fullmakter fra medlemsorganisasjonene gjennom forvaltningskontrakter og relevante bestemmelser i organisasjonenes vedtekter. De har også gjennomgått avtalene Norwaco har med utenlandske organisasjoner. Når det gjelder egnethet har departementet lagt vekt på at Norwaco har vært godkjent for å inngå avtaler med avtalelisensvirkning i flere tiår.

Norwaco godkjenning gjelder følgende spesifikke områder:

- Samtidig og uendret videresending (Norwacos gjeldende godkjenning videreføres)
- Start forfra og andre tidsforskutte tjenester samt nettlagring av TV-program (nPVR)
- Bruk av kringkastingsforetaks arkivmateriale (uten tidligere begrensning til produksjoner kringkastet før 1. januar 1997)

- Tilgjengeliggjøring av TV-programmer på offentlig tilgjengelige steder
- Strømming av TV-programmer i forbindelse med undervisning

Godkjenning er viktig for å kunne tilby heldekkende avtaler og effektiv rettighetsklarering. Avtalelisensordningen er en sentral del av rettighetsforvaltningen i Norge, og Norwaco setter pris på at det legges til rette for effektiv kollektiv forvaltning av rettigheter.

Les mer om avtalelisens på våre nettsider: <https://norwaco.no/opphavsrett-og-avtalelisens/avtalelisens>

Nye EU-direktiver og mulige konsekvenser for Norwaco.

To viktige EØS-relevante EU-direktiver ble vedtatt i mai 2019.

Digitalmarkedsdirektivet

Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/790 av 17. april 2019 om opphavsrett og nærstående rettigheter i det digitale indre marked og om endring av direktiv 96/9/EF og 2001/29/EF.

Direktivet bygger videre på Infosoc-direktivet fra 2001. Den mest omtalte delen av direktivet er artikkelen som omhandler «verdigapet» og store internetselskaps ansvar for å klarere bruken av opphavsrettslig beskyttet materiale. Den nye bestemmelsen vil gi mulighet til vederlag for bruk som i dag ikke blir klarert. Det er for tidlig å si om Norwaco vil få en rolle i dette.

Det har også vært mye omtale av nye utgiverrettigheter på pressesiden, der vederlagsfri gjenbruk av journalistisk arbeid skal begrenses.

Direktivets nye fribruksregler for undervisningsbruk kan være en trussel for Norwacos lisensiering på undervisningsområdet. Dog er det ventet at de etablerte lisensieringsmodellene i Norge vil bestå.

Nett- og videreledingsdirektivet

Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/789 av 17. april 2019 om regler for utøvelse av opphavsrett og nærstående rettigheter som gjelder for visse av kringkastingselskapers nettoverføringer og videreleding av

radio- og TV-programmer og om endring av direktiv 93/83/EØF.

Direktivet bygger videre på SatCab-direktivet fra 1993. Det er svært relevant for Norwacos tvistesaker relatert til videresendingsspørsmålet, fordi definisjonen av videresending utvides til også å gjelde distribusjon som skjer i en lukket linje, gjerne omtalt som direkte kontribusjon (direct injection). Det er grunn til å tro at både saken mot RiksTV (tingretten 2013) og saken mot Get (Høyesterett 2016) ville fått et annet utfall med det nye direktivet.

Videresending via satellitt, internett og kabel vil bli likestilt, og underlegges tvungen kollektiv forvaltning. Det innføres et senderlandsprinsipp for kringkastingsforetaks online tilleggstjenester. For TV-programmers vedkommende, omfatter prinsippet imidlertid kun nyhets- og aktualitetsprogram og andre TV-program som kringkasterne har fullfinansiert. Hva det siste betyr er noe uklart, men uansett vil rekkevidden av klareringen måtte gjenspeiles i vederlaget til rettighetshaverne.

Det er ennå uvisst hvordan og når direktivene blir implementert i norsk lov.

Høringer

Åpen høring om kulturmeldingen.

I februar deltok Norwaco på åpen høring i Stortingets familie- og kulturkomite i kjølvannet av stortingsmeldingen *Kulturens kraft – Kulturpolitikk for framtida (St. Meld. 8 2018-2019)*. I det skriftlige høringssvaret fokuserte Norwaco på tre hovedpunkter, hvorav det siste ble vektlagt i den muntlige høringen:

- Viktigheten av opphavsrett og kollektiv klarering av rettigheter på kulturfeltet, både for rettighetshavere og brukere av åndsverk.
- Kringkasterne og andre aktører som mottar statlig støtte må respektere rettighetshavernes rettigheter og gi dem reell mulighet til å forbeholde seg rettigheter på senere ledd i verdikjeden.
- Privatkopieringskompensasjonen må økes når kretsen for kompensasjon er utvidet.

Møter med Kulturdepartementet om CRM-direktivet

Høsten 2019 har Norwaco deltatt i møter med Kulturdepartementet om implementeringen av CRM-direktivet i norsk lov.

Budsjetthøring i Familie- og kulturkomiteen

I oktober deltok Norwaco på åpen høring om Statsbudsjettet for 2020. Igjen tok Norwaco opp den uholdbare situasjonen på privatkopieringsområdet, hvor kompensasjonsordningen er utvidet uten at bevilgningen har økt.

Høring om implementering av EUs direktiv for kollektiv rettighetsforvaltning (CRM-direktivet)

Kulturdepartementet sendte i desember 2019 ut høringsnotat for en ny lov om kollektiv rettighetsforvaltning. Loven skal implementere EUs direktiv om kollektiv forvaltning fra 2014, og vil få stor betydning både for Norwaco og medlemsorganisasjonene.

Formålet med loven er å effektivisere kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter, og å gi økt åpenhet og innsyn i forvaltningsorganisasjonenes virksomhet. Loven skal sikre rettighetshavernes valgfrihet og medbestemmelsesrett ved kollektiv forvaltning av deres rettigheter. Direktivet og den foreslåtte loven gir også regler som tar sikte på å tilrettelegge for og forenkle multiterritoriell lisensiering av musikkverk på nett.

Høringsfristen var 7. februar 2020 og Norwacos høringssvar ble avgitt innen fristen. Se også egen artikkel om direktivet på side 27.

Distributørens dyplenking til kringkasters TV-tilbud

Som nevnt under omtalen av TV-distribusjon på side 14, er det en økende bekymring for hvordan dyplenking til TV-programmer hos kringkaster vil kunne påvirke utviklingen i vederlagsinntektene i tredjepartsmarkedet. TV-kundene kan nå i økende grad velge et program fra distributørens grensesnitt i TV-mottakeren, hvorpå programmet faktisk spilles av fra NRKs nettpiller.

Norwacos styre har hatt problemstillingen oppe til diskusjon flere ganger, og det er bred enighet om at dette er en viktig problemstilling for Norwaco. Ulike tiltak må vurderes fortløpende avhengig av utviklingen i TV-markedet og juridiske prosesser i EU.

I første omgang skal EU-domstolen behandle en sak med lignende lenkeproblematikk fra VG Bild-Kunst, billedorganisasjonen i Tyskland, og avgjørelsen i denne saken vil kunne ha betydning for rettsforståelsen på området.

Spørsmål om moms

Ingen av de norske kollektive forvaltningsorganisasjonene er registrert som avgiftspliktige i dag. Det ble i 2001 arbeidet med dette i felleskap, og konklusjonen ble at alle de fem organisasjonene (BONO, Gramo, Kopinor, Norwaco og TONO) ikke var avgiftspliktige. Begrunnelsen var dels at man ikke driver næring og dels med unntaket i mva-loven om at man representerer opphaveren. Kopinor hadde en ny prosess rundt dette i 2006–2008 som endte med samme konklusjon.

I 2014 fikk et av Gramos medlemmer krav om innbetaling av moms, og siden dette har Gramo jobbet for en avklaring fra skattemyndighetene. IFPI Norge har også jobbet med en avklaring for sin del. Det har også blitt arbeidet med disse spørsmålene i TONO.

Sent på høsten 2019 konkluderte Skattedirektoratet med at virksomheten til IFPI Norge og plateprodusentene er avgiftspliktig, og IFPI har i kjølvannet av dette krevd at Norwaco krever inn moms på vederlag til IFPIs medlemmer. Gramo fikk i februar 2020 svar fra Skattedirektoratet om at deres omsetning ikke er avgiftspliktig. I avgjørelsen er det lagt vekt på at Gramo forvalter en tvangslisens, men også forhold som manglende kunnskap om hvilke konkrete rettighetshavere avtalen/lisensen deres dekker. Dette er også høyst relevant for Norwaco lisenser.

Momsdiskusjonen på vårt felt er i utgangspunktet svært komplisert, og de ulike konklusjonene for IFPI Norge og Gramo øker kompleksiteten ytterligere. Som oppfølging av IFPI Norges situasjon, vil Norwaco jobbe videre med å få en avklaring av avgiftsspørsmålet.

Representasjons- og utvekslingsavtaler

Etter fullmakt fra styret, inngår Norwaco avtaler med utenlandske organisasjoner for rettighetshavere om gjensidig representasjon av rettigheter og utveksling av vederlag. For fordeling av kompensasjon for privatkopiering inngås utvekslingsavtaler.

Norwaco arbeider kontinuerlig med å utvide og styrke rettighetsporteføljen for å kunne tilby klarering av nye TV-tjenester. Vi har derfor arbeidet målrettet med innhenting av relevante mandater de siste årene, med sikte på et forbedret grunnlag for å inngå fremtidsrettede avtaler innenfor markedet for TV-distribusjon. Vi har etablert et omfattende nettverk av samarbeidsorganisasjoner, og siste tilskudd her er den albanske opphaverorganisasjonen FMAA.

Norwaco ønsker et bredt europeisk samarbeid varmt velkommen, da dette både er med å styrke vår posisjon med tanke på rettigheter, men også fordi det bidrar til økt forståelse. Dette gjelder både vår egen kunnskap om europeisk opphavsrett generelt og nasjonale systemer, men ikke minst kan det være med på å øke utenlandske organisasjoners forståelse av det norske avtalelisenssystemet, noe som kan være spesielt viktig fremover med henvisning til innføringen av digitalmarkedsdirektivet, hvor avtalelisens på europeisk nivå løftes frem.

Nordisk samarbeid

Norwaco har godt samarbeid og jevnlig møter med våre nordiske søsterorganisasjoner Copydan, Copyswede, IHM og Kopiosto.

Medlemskap i SAA

Norwaco er medlem av Society of Audiovisual Authors (SAA). Det gir oss blant annet god tilgang til EU/EØS-relevante dokumenter og er et nyttig diskusjonsforum.

Norwacobloggen

Gjennom Norwacobloggen ønsker vi å dele kunnskap om og kommentere relevante saker og emner innenfor opphavsrettsfeltet. Vi håper at bloggen kan være en nyttig kilde til informasjon og økt forståelse. Innleggene skrives i hovedsak av Norwacos jurister. Ved å registrere seg på bloggen kan man få varsel om nye artikler. Det er i 2019 skrevet artikler om utvidelsen av privatkopieringsordningen og EUs nye opphavsrettsdirektiv.

Norcode

Norcode er en organisasjon som driver utviklingsarbeid innenfor rettighetsforvaltning og opphavsrett. Organisasjonen drives av TONO og Gramo. Norwaco var med å starte opp organisasjonen i 2007 men er ikke lenger medlem. Norwacos støtte til prosjekter gjennom Norcode blir vurdert sak for sak.

I 2018 ga Norwaco støtte til et prosjekt i Uganda for oppbygging av den ugandiske audiovisuelle rettighetshaverorganisasjonen UFMI (Uganda Federation of Movie Industry). Prosjektet gjennomføres i regi

av Norcode og følges opp av opphavsrettskonsulent Tarja Koskinen-Olsson, tidligere direktør i vår finske søsterorganisasjon Kopiosto og Andy Prodger som har bakgrunn fra The Societies Council for the Collective Management of Performers Rights (SCAPR). Prosjektet er treårig. Høsten 2019 behandlet Norwacos styre videre støtte og innvilget 480.000 kroner for det andre året.

Administrasjonen

I august sluttet André Maarud Høistad i stillingen som forretningsutvikler. Det er ikke rekruttert noen etterfølger i denne stillingen. Oppgavene er i stedet omfordelt internt. Juridisk rådgiver Simen Halsan Øien hadde foreldrepermisjon fra september og ut året, og nyutdannet jurist Haakon Hammerborg var i deler av permisjonstiden engasjert for å gjøre sammenligninger av den norske privatkopieringsordningen med tilsvarende ordninger i andre land.

Norwacos pensjonsordning

Styret har oppnevnt et utvalg som skal vurdere overgang til ny pensjonsordning for Norwacos administrasjon. Målet er en mer forutberegnelig pensjonsordning uten at det skal medføre økonomisk tap for de ansatte.

Utbetalinger i 2019

Tabellen nedenfor gir oversikt over utbetalt vederlag i 2019. Vederlag fra utlandet og etterbetalinger for tidligere års bruk er inkludert.

	Norwacos medlemmer ⁽¹⁾	Utenlandske og individuelle rettighetshavere	Kringkastingselskap	Totalt
TV-distribusjon	139 469 497	71 213 310	52 473 616	263 156 423
Privatkopiering	36 819 787	9 464 487	2 560 316	48 844 590
Undervisningsvirksomhet	15 399 645	783 991	4 050 008	20 233 644
Bibliotek og museer	496 550	5 000		501 550
TV-selskap arkiv	17 403 485	117 909		17 521 394
Totalt	209 588 963	81 584 697	59 083 940	350 257 600

1) To av Norwaco medlemmer, TONO og IFPI mottar vederlag på vegne av både norske og utenlandske rettighetshavere

Styret, utvalg og administrasjon

Styret 2019–2020

Medlemsgruppe	Styremedlem	Varamedlem
Opphavere til litterære verk	<i>Hege Iren Frantzen</i> Norsk Journalistlag	<i>Ole Jan Borgund</i> NAViO
	<i>Jan Terje Helmlí</i> Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, leder	<i>Monica Boracco</i> Norske Dramatikeres Forbund
Opphavere til musikk	<i>Cato Strøm</i> TONO	<i>Jon-Willy Rydningen</i> NOPA
Utøvende kunstnere	<i>Grete Valstad</i> Norske Dansekunstnere	<i>Elin Aamodt</i> GramArt
	<i>Renée Rasmussen</i> Musikernes fellesorganisasjon	<i>Anders Hovind</i> Musikernes fellesorganisasjon
	<i>Anders Bredmose</i> Norsk Skuespillerforbund	<i>Bjørn Sæter</i> Norsk Sceneinstruktørforening
Opphavere til visuelle verk og levende bilder	<i>Harald Holter</i> BONO	<i>Gyrid Garshol</i> Norske Billedkunstnere
Produsenter for musikk	<i>Marte Thorsby</i> IFPI Norge, nestleder	<i>Erling Andersen</i> FONO
Produsenter for levende bilder	<i>Stian Langgaard-Nielsen</i> Virke Produsentforeningen	<i>Åse Kringstad</i> Virke Produsentforeningen
Produsenter for litterære verk	<i>Ann-Kristin Vasseljen</i> Den norske Forleggerforening	<i>Bjørn Smith-Simonsen</i> Den norske Forleggerforening

Styrets arbeidsutvalg består av Marte Thorsby (IFPI Norge/produsenter), Renée Rasmussen (Creo/utøvende kunstnere) og styreleder Jan Terje Helmlí (NFFO/opphavere).

Fordelingsutvalg pr. 31.12.2019

Tredjeparts TV- og radiodistribusjon 2018–2020

Valgt 20.03.2018, konstituert 23.11.2018.

For utøvende kunstnere:

Anders Bredmose (Norsk Skuespillerforbund), **leder**
Marius Øvrebø-Engemoen (GramArt)

For opphavere:

Cato Strøm (TONO)
Ole Jan Borgund (NAViO)

For produsenter:

Marte Thorsby (IFPI Norge), **nestleder**
Stian Langgaard-Nielsen (Virke Produsentforeningen)

Undervisningsbruk 2018–2020

Valgt 22.03.18, konstituert 24.2.2020.

Hans Ole Rian (Creo) – for utøvende kunstnere, **leder**
Sverre Pedersen (Norsk Filmforbund) – for opphavere,
nestleder

Øystein Rudjord (IFPI Norge) – for produsenter

Bedriftsintern bruk

Det er foreløpig ikke egne inntekter til fordeling på dette området, og det er derfor ikke oppnevnt fordelingsutvalg.

Bruk i bibliotek og museer 2018–2020

Valgt 30.08.2018, ikke konstituert.

Øystein Rudjord (IFPI Norge) – for produsenter
Hege Iren Frantzen (Norsk Journalistlag) – for opphavere
Hans Ole Rian (Creo) – for utøvere

Bruk av TV-selskaps arkivmateriale (NRKs arkiv) 2019–2021

Valgt 30.08.2019, ikke konstituert.

Øystein Rudjord (IFPI Norge)
Hege Iren Frantzen (Norsk Journalistlag)
Hans Ole Rian (Creo)

Offentlig fremføring av TV-innhold

Det er foreløpig ikke egne inntekter til fordeling på dette området, og det er derfor ikke oppnevnt fordelingsutvalg.

Privatkopiering 2018–2020

Valgt 08.05.2018, Konstituert 24.09.2018, erstatningsvalg 15.10.2018.

For produsenter:

Hildegunn Olsbø (IFPI Norge), **leder**
Åse Kringstad (Virke Produsentforeningen)

For utøvende kunstnere:

Anders Hovind (Creo)
Knut Alfsen (Norsk Skuespillerforbund), **nestleder**

For opphavere:

Harald Holter (BONO)
Merete Jansen (Norsk Journalistlag)

Voldgiftsnemd 2018–2020

Valgt på årsmøtet i 2018.

Lars Jakob Blanck Advokat, **leder**
Annika Lindström Tingrettsdommer
Helge Sønneland
Knut Rusti-Jørgensen Varamedlem

Valgkomité 2019–2020

Valgt på årsmøtet i 2019. Konstituert 23.03.2020.

Lars Christian Fjeldstad, **leder**
Hauk Heyerdahl (Norsk Skuespillerforbund)
Hilde Sjeggstad (NBK)
Jahn-Arne Olsen (Norsk Journalistlag)
Ingvil Giske (Virke Produsentforeningen)
Øystein Rudjord (IFPI Norge)

Administrasjonen

Per 31.12.2019

<i>Elin Urkedal</i>	Direktør
<i>Erik Hovet Skjøtskift</i>	Økonomisjef – Storkundeansvarlig
<i>Jon Harald Knudtson</i>	Kommunikasjonsansvarlig – Medlemskontakt
<i>Sigrid H. Rauboti</i>	Økonomi- og administrasjonskonsulent
<i>Ingelin Skaret</i>	Juridisk seniorrådgiver
<i>Simen Halsan Øien</i>	Juridisk rådgiver
<i>Roberto Galella</i>	Konsulent IT- og kundebehandling
<i>Else Krogager Henriksen</i>	Avtalekonsulent
<i>Frants Mohr</i>	Fordelingssjef
<i>Cathrine Hegge</i>	Konsulent – fordeling (30 %)

Alle foto: Guro Skjelderup, med unntak av øverste rad, nr. 4: Foto: Jon H. Knudtson og siste i nederste rad: Foto: Roberto Galella

Direktivet om kollektiv forvaltning (CRM-direktivet) gjennomføres nå i Norge

Kulturdepartementet har nå igangsatt prosessen med å implementere det såkalte CRM-direktivet (Collective Rights Management Directive) i norsk rett. Direktivet ble vedtatt av EU så langt tilbake som i februar 2014 og har allerede vært i kraft i våre naboland og øvrige EU-land i noen år. Et forslag til norsk gjennomføringslov har vært på høring i vinter, og det forventes at en proposisjon vil foreligge i løpet av våren.

Direktivet er svært omfattende og detaljert. I denne artikkelen har vi lagt vekt på de hovedpunktene som i særlig grad vil påvirke Norwaco og medlemsorganisasjonenes virksomhet.

Innledning – om kollektiv forvaltning og direktivet

Bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale krever som hovedregel samtykke fra de enkelte rettighetshavere som har opphavsrett eller nærstående rettigheter i materialet. Både for bruker av beskyttet materiale og for rettighetshaver, er det i mange tilfeller vanskelig og upraktisk å inngå individuelle avtaler om slik utnyttelse av rettigheter. Særlig på områder der det skjer masseutnyttelse av verk og andre beskyttede prestasjoner, er det vanlig at rettighetshaver overlater til en forvaltningsorganisasjon å forvalte sine økonomiske rettigheter. De kollektive forvaltningsorganisasjonene fungerer da som mellomledd mellom rettighetshavere og brukere av rettigheter. Forvaltningsorganisasjonene inngår avtale med brukere, krever inn vederlag for bruk og fordeler dette videre til rettighetshaverne.

Kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter har de siste tiårene fått stadig større betydning, ettersom etterspørselen og tilgangen til medieinnhold har eksplodert. Som følge av dette er det store pengestrømmer som i dag forvaltes av kollektive forvaltningsorganisasjoner. Det er derfor viktig å sikre og føre kontroll med at forvaltningsorganisasjonene forvalter disse rettighetene på en god måte. I tillegg har det de siste årene oppstått behov for å kunne lisensiere grensekryssende bruk av verk, særlig på musikkområdet. Forvaltningsorganisasjoner har tradisjonelt operert kun på sitt eget territorium, og bruk over landegrensene har derfor vært utfordrende for brukerne å klarere.

Dette er noe av bakgrunnen for at EU ønsket å harmonisere reglene om kollektiv forvaltning av rettigheter. Siden opphavsrettslovgivningen i stor utstrekning er harmonisert innenfor EU og EØS, er det

Ingelin Skaret, seniorjurist i Norwaco · Foto: Guro Skjelderup

naturlig at også reglene om kollektiv forvaltning av slike rettigheter harmoniseres.

Norwaco synes det er positivt at kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter anerkjennes som et viktig samfunnsområde gjennom en egen lovgivning. Som kollektiv forvaltningsorganisasjon er vi avhengig av at både brukere og rettighetshavere har tillit til at vi forvalter de rettighetene vi har fått i oppdrag å forvalte på en effektiv og ordentlig måte. En slik tillit kan kun oppnås gjennom åpenhet og gode demokratiske prosesser i organisasjonene.

I det følgende vil vi gjøre rede for noen av hovedpunktene i direktivet. Siden det i skrivende stund hverken foreligger en endelig lovtekst eller en proposisjon, vil vi i denne fremstillingen forholde oss til direktivets bestemmelser. Siden direktivet er svært detaljert og det derfor er begrenset handlingsrom for nasjonal tilpasning, vil fremstillingen trolig være ganske dekkende for hva som blir det endelige resultatet i norsk lov.

Formålet med direktivet

Formålet med direktivet og den foreslåtte loven er å sørge for effektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter, samt sikre økt åpenhet og innsyn i forvaltningsorganisasjonenes virksomhet. Medlemmer i en forvaltningsorganisasjon skal gis

mulighet til å delta i organisasjonens beslutninger, og de enkelte rettighetshaverne sikres valgfrihet med tanke på om de vil la sine rettigheter forvalte kollektivt, og i så fall hvilken forvaltningsorganisasjon de ønsker å gi forvaltningsfullmakt til. Direktivet og loven skal også tilrettelegge for grensekryssende lisensiering av musikkrettigheter på nett.

Direktivet gjelder for organisasjoner som har kollektiv rettighetsforvaltning som eneste eller viktigste formål. Det vil si at Norwacos medlemsorganisasjoner (med unntak av BONO og TONO) ikke vil være å anse som forvaltningsorganisasjoner i direktivets forstand, selv om medlemsorganisasjonene også i noen tilfeller inngår avtaler om rettigheter på vegne av sine medlemmer. Departementet foreslår imidlertid i sitt høringsutkast at enkelte bestemmelser også skal gjelde for medlemsorganisasjonene der hvor disse utfører oppgaver på vegne av forvaltningsorganisasjonen.

Organisatoriske regler

I direktivet skilles det mellom rettighetshavere og medlemmer. Rettighetshavere er de personer eller enheter som er innehavere av opphavsrett (opphavere) eller nærstående rettigheter (f. eks utøvende kunstnere og produsenter). Medlemmer kan enten være rettighetshavere eller enheter som representerer flere rettighetshavere og som oppfyller vilkårene for medlemskap i en forvaltningsorganisasjon.

Direktivet fastslår at rettighetshaver står fritt til selv å bestemme om vedkommende vil la seg representere av en forvaltningsorganisasjon, og i tilfelle hvilken. Rettighetshaver har også rett til å si opp en forvaltningskontrakt og skal uansett kunne inngå egne avtaler med brukere om ikke-kommersiell bruk.

Forvaltningsorganisasjonen skal avholde årlig generalforsamling, hvor medlemmene skal ha mulighet til å delta i organisasjonens viktigste beslutninger. I tillegg pålegger direktivet forvaltningsorganisasjonene å ha en intern kontrollfunksjon som skal overvåke og kontrollere virksomheten. Denne funksjonen kan utøves av organisasjonens styre.

I Norge og Norden for øvrig har vi lang og god tradisjon for åpne og demokratiske prosesser i forvaltningsorganisasjonene. Det er medlemmene som eier og styrer organisasjonene, og generalforsamling avholdes regelmessig.

Forvaltning av vederlagsmidler

Forvaltningsorganisasjonene skal handle til beste for de rettighetshaverne den representerer. Selv om dette for mange forvaltningsorganisasjoner er en selvfølge, blir det også fastslått uttrykkelig i direktivet.

Fordi en forvaltningsorganisasjon per definisjon har som hovedoppgave å ivareta rettighetshavernes økonomiske rettigheter, vil det å forvalte vederlagsinntekter på en ansvarsfull og god måte være avgjørende for å lykkes med dette.

Det overordnede formålet med de foreslåtte reglene om forvaltning av vederlagsinntekter, er således å sørge for at vederlag blir innkrevd, forvaltet og brukt på best mulig måte for rettighetshaverne. Vederlag som er innkrevd skal fordeles til rettighetshaverne så raskt som mulig, men samtidig nøyaktig og samvittighetsfullt.

De overordnede prinsippene for bruk og fordeling av vederlagsmidler skal vedtas av organisasjonens generalforsamling. Direktivet gir imidlertid noen rammer for hvordan vederlag kan disponeres.

Vederlagsmidler skal holdes adskilt fra øvrige inntekter og aktiva i organisasjonens regnskap. Hovedregelen er at alle vederlagsmidler skal fordeles til rettighetshaverne, med unntak av administrasjonskostnader og andre fradrag som er vedtatt av generalforsamling. Med fordeling menes i direktivet utbetaling («distribution» i den engelske utgaven av direktivet) til individuelle rettighetshavere. Fordeling skal som utgangspunkt skje på bakgrunn av faktisk bruk, men det er mulig å bruke analogier og kunnskap fra lignende områder der det ikke finnes tilstrekkelig informasjon til å fordele på bakgrunn av faktisk bruk. Kollektiv fordeling i form av stipender regnes ikke som fordeling i direktivets forstand, men som fradrag.

Administrasjonskostnader skal ikke overstige begrunnede og dokumenterte kostnader ved forvaltning av rettighetene. Andre fradrag skal stå i rimelig forhold til de tjenester som ytes av organisasjonen.

Utbetaling til rettighetshaverne skal skje snarest mulig og senest ni måneder etter utløpet av det regnskapsåret vederlagsmidlene ble innkrevd. Fristen gjelder tilsvarende der hvor fordeling skjer gjennom forvaltningsorganisasjonens medlemsorganisasjoner. For Norwacos del vil dette i praksis innebære at både fordelingsprosessen i Norwaco og selve

utbetalingen til de individuelle rettighetshavere fra medlemsorganisasjonene må være gjennomført innen 30. september året etter at vederlaget er innbetalt til Norwaco. Fristen kan kun fravikes der hvor det foreligger saklige grunner, som f. eks manglende rapportering fra bruker.

Organisasjonen skal iverksette nødvendige tiltak for å identifisere og lokalisere rettighetshavere som har krav på vederlag. Dersom organisasjonen etter å ha gjennomført tilstrekkelige undersøkelser, ikke lykkes med å oppspore rettighetshaver innen tre år, skal beløpene bokføres separat som ufordelbare midler. Generalforsamlingen beslutter hvordan slike ufordelbare midler skal benyttes.

Representasjonsavtaler

Direktivet gir også regler om representasjonsavtaler mellom kollektive forvaltningsorganisasjoner. Med representasjonsavtale menes avtaler hvor en forvaltningsorganisasjon gir en annen forvaltningsorganisasjon fullmakt til å representere de rettigheter som den selv representerer. Representasjonsavtalene er viktige i det internasjonale samarbeidet mellom organisasjonene. Det er en fordel både for brukere og rettighetshavere å kunne forholde seg til forvaltningsorganisasjoner i sitt eget land. I Norge og Norden, hvor rettigheter ofte klareres med støtte av avtalelisens, er representasjonsavtalene viktige for å dokumentere at organisasjonen er tilstrekkelig representativ til å kunne utløse slik avtalelisens.

Direktivet oppstiller forbud mot diskriminering av rettighetshavere som representeres gjennom en gjensidighetsavtale, særlig med hensyn til tariffer, administrasjonskostnader og vilkår for innkreving av vederlag og fordeling av vederlag til rettighetshaverne.

Det kan ikke gjøres fradrag for annet enn administrasjonskostnader uten at dette er uttrykkelig avtalt i representasjonsavtalen. Vederlag innkrevd på grunnlag av en representasjonsavtale skal utbetales til den andre forvaltningsorganisasjonen senest ni måneder etter utløpet av det regnskapsåret det er krevd inn. Den mottagende forvaltningsorganisasjon skal deretter fordele vederlaget til rettighetshaverne innen seks måneder.

Forholdet til brukerne

Direktivet og loven regulerer også forvaltningsorganisasjonenes forhold til brukerne (lisenstakere). For det første skal forhandlinger om lisensavtale skje i god ånd, og brukeren skal gjøres kjent med hvilke kriterier vederlag skal betales etter. Vilkårene for lisens skal være basert på objektive og ikke-diskriminerende kriterier.

Brukeren skal betale et passende vederlag for bruken, og skal i tillegg rapportere bruk av verk og annet materiale på en slik måte at forvaltningsorganisasjonen kan oppfylle sine forpliktelser overfor medlemmer og rettighetshavere når vederlaget skal fordeles.

Åpenhet og innsyn med forvaltningsorganisasjonenes virksomhet

Direktivet skal sikre at rettighetshavere og andre får innsyn i forvaltningsorganisasjonenes virksomhet. Blant annet stilles det krav til at forvaltningsorganisasjonenes vedtekter, prinsippene for fradrag og fordeling, samt informasjon om styrende organer offentliggjøres på organisasjonens nettsted. I tillegg skal organisasjonene på forespørsel opplyse rettighetshavere, brukere og andre interessenter om hvilke rettigheter og rettighetshavere organisasjonen representerer.

Formålet med reglene om åpenhet og innsyn er å sørge for at rettighetshaverne kan føre en mer aktiv kontroll med organisasjonen.

Opplysning til rettighetshavere om bruken av deres verk og prestasjoner

Forvaltningsorganisasjonen skal årlig gi rettighetshaverne informasjon om forvaltningen av deres rettigheter, herunder innkrevd og utbetalt beløp, administrasjonskostnader og andre fradrag.

Årlig åpenhetsrapport

Forvaltningsorganisasjonen skal årlig avgi rapport om sin virksomhet. Åpenhetsrapporten skal inneholde en delrapport knyttet til bruken av fradrag til sosiale, kulturelle og utdanningsmessige formål. De spesifikke kravene til innholdet i en åpenhetsrapport er svært omfattende og er av den grunn tatt inn som eget vedlegg til direktivet. I Norge er kravene foreslått inntatt i egen forskrift.

Håndheving og tilsyn

Forvaltningsorganisasjonene skal iverksette effektive klageprosedyrer ved klager fra medlemmer og andre kollektive forvaltningsorganisasjoner som den forvalter rettigheter for. Medlemslandene skal også sørge for at tvister mellom kollektive forvaltningsorganisasjoner og brukere, rettighetshavere eller andre kollektive forvaltningsorganisasjoner skal kunne håndteres gjennom alternative tvisteløsningsmekanismer.

Direktivet krever også at det skal føres tilsyn med at kollektive forvaltningsorganisasjoner overholder direktivets bestemmelser. Tilsynsorganet skal kunne pålegge passende sanksjoner dersom en forvaltningsorganisasjon ikke overholder sine forpliktelser etter direktivet. I høringsutkastet fra departementet foreslås Patentstyret som tilsynsorgan i Norge.

Den norske gjennomføringen av direktivet

Som nevnt innledningsvis, har Kulturdepartementet gjennomført en høring over et norsk lovforslag som skal implementere direktivet i norsk rett. Direktivet foreslås gjennomført i en egen lov, og ikke som en del av åndsverkloven. Siden direktivet er svært detaljert, er det lite rom for nasjonale tilpasninger. I høringsutkastet valgte departementet å legge seg nært opp til direktivets ordlyd, men med enkelte forenklinger.

Ansvarsfordelingen mellom paraplyorganisasjon og medlemsorganisasjon.

Direktivet synes å være skrevet med det utgangspunkt at alle forvaltningsorganisasjoner har individuelle medlemmer. Vi opplever derfor at direktivet i liten grad er tilpasset paraplyorganisasjoner som Norwaco, som har medlemsorganisasjoner og ikke individuelle medlemmer.

Der hvor det er medlemsorganisasjonene og ikke forvaltningsorganisasjonen som forestår fordelingen til rettighetshaverne, er det naturlig at også medlemsorganisasjonene må forholde seg til direktivets og lovens bestemmelser om bruk og fordeling av vederlag. I lovforslaget er det derfor foreslått at enkelte regler i slike tilfeller også skal gjelde for medlemsorganisasjonene. Dette gjelder bl.a. reglene om bruk og fordeling av vederlag, oppsporing av rettighetshavere og informasjon til

rettighetshavere om bruk av deres verk. Det kan også besluttes at medlemsorganisasjonene skal utarbeide åpenhetsrapport.

Norwaco og direktivet

Norwaco oppfyller allerede flere av kravene som oppstilles i direktivet. Vi eies og styres av våre medlemmer, og våre beslutninger tas gjennom grundige og demokratiske prosesser. Da vår gjeldende forvaltningskontrakt ble utformet i 2015, så vi også hen til direktivet. Medlemsorganisasjonene fikk bl.a. større fleksibilitet enn tidligere med tanke på hvilke forvaltningsfullmakter de vil gi Norwaco, og det ble gitt regler om uttrekk av enkeltrettigheter eller repertoar. Selv om en medlemsorganisasjon har inngått forvaltningskontrakt med Norwaco, har den individuelle rettighetshaver alltid rett til å inngå egne lisensieringsavtaler på vårt område. Dette gjelder også kommersiell bruk, hvilket vil si at vår forvaltningskontrakt gir rettighetshaver større frihet enn direktivet krever.

Selv om mye er på plass allerede, er det ingen tvil om at den nye loven vil medføre et større arbeid med å gjennomgå alle innarbeidede rutiner og direktivrelevante systemer både hos Norwaco og medlemsorganisasjonene. Hva dette konkret betyr, vet vi mer om når lovproposisjonen fremlegges og ikke minst når loven vedtas, trolig i løpet av 2020.

Medlemmer med jubileum i 2019

Blant Norwacos 35 medlemsorganisasjoner er det stor variasjon. De omfatter alle typer rettighetshavere og favner et bredt spekter av kunstformer. Det er også stort spenn i hvordan organisasjonene er sammensatt – fra de aller minste som nærmest drives på dugnad og

idealisme, til organisasjoner med tusenvis av medlemmer og store velsmurte administrasjoner. Dette mangfoldet utgjør Norwaco, og for å vise noe av mangfoldet, setter vi fokus på organisasjoner som har hatt jubileer i 2019. Vi har stilt hver av dem tre spørsmål:

Norges Fotografforbund – 125 år

Norges Fotografforbund ble stiftet i 1894 og er Norges største og eldste organisasjon for profesjonelle fotografer. Forbundets formål er å samle landets fotografer til samarbeid om fotografiets utvikling og ivareta fotografstandens interesser. Forbundet har ti lokalavdelinger med til sammen ca. 500 aktive medlemmer. Jubileet ble feiret på landsmøtet i Drammen i april med en hel dag med foredrag fra utenlandske fotografer, premieseremoni for World Photographic Cup og til slutt jubileumsmiddag på Børsen.

Vi har snakket med daglig leder Heidi Thon:

- 1) Hvilken hendelse eller enkeltsak vil du trekke frem som sentral i jubileumsåret?

I løpet av høsten 2019 ble Norges Fotografforbund og Norske Reklamefotografer etter en tids forhandlinger enige om å slå seg sammen i én organisasjon. Reklamefotografenes medlemmer ble kollektivt meldt inn i Norges Fotografforbund og samlet i en faggruppe fra og med 1. januar 2020. Dermed får vi et større kollegialt nettverk, kan gjennomføre flere sosiale og faglige arrangementer og bygge en sterkere organisasjon. Vi har blitt en mer mangfoldig medlemsmasse som kan samarbeide og utfordre hverandre med nye tanker og ideer, og ikke minst er det viktig at vi står samlet for å sikre fagfotografens rolle både nå og i fremtiden.

- 2) På et overordnet plan – hvordan er situasjonen til rettighetshavere endret de senere år?

Teknologiutviklingen har endret samfunnet helt fundamentalt, og overgangen fra analoge til digitale plater og kanaler gjør det uoversiktlig og utfordrende å ivareta rettighetshavere. Tilgang til stadig mer sofistikert teknologi gjør at folk flest selv kan produsere og redigere lyd og bilde med en kvalitet som for få år siden var utenkelig, og det utfordrer helt klart opphavsretten. Jeg tror vi vil se at ulike yrkesgrupper og kunstnere i økende grad vil samarbeide på tvers for å imøtekomme kundenes ønsker og krav til

Heidi Thon · Foto: Helene Nøkland Lund

profesjonelle produkter og tjenester, men samtidig i størst mulig grad søke å ivareta egne rettigheter.

- 3) Hva blir viktig å jobbe for fremover?

Verden har i løpet av få uker blitt snudd på hodet. I skrivende stund er det slutten av mars 2020, og svært mange ser at Corona-pandemien i løpet av dager og uker har gjort at inntektsgrunnlaget og hele livsverket har forsvunnet mens tilværelsen er satt på vent. For Norges Fotografforbund vil det på kort sikt være viktig å støtte fotografene i en kritisk situasjon, kartlegge behov og jobbe opp mot myndigheter og samarbeide med andre tilsvarende bransjeorganisasjoner. På litt lengre sikt, så snart hverdagen etter hvert kommer tilbake, vil vi bidra til å hjelpe fotografene som best vi kan der hvor det er behov, og for veldig mange av Norges Fotografforbunds medlemmer vil nok den hverdagen være vesentlig endret.

IFPI Norge – 80 år

IFPI Norge (International Federation of the Phonographic Industry) representerer musikkprodusenter (plateselskaper) i Norge og som har som mål å fremme verdien av innspilt musikk, sikre rettighetene til musikkprodusentene og utvide kommersiell bruk av innspilt musikk i alle markeder hvor medlemmene opererer. IFPI Norge har 21 medlemmer, herunder norske datterselskaper av de tre største internasjonale plateselskapene Universal Music, Sony Music og Warner Music, i tillegg til rent norske plateselskaper.

Vi har snakket med Managing Director Marte Thorsby:

- 1) Hvilken hendelse eller enkeltsak vil du trekke frem som sentral i jubileumsåret?

Det viktigste som har skjedd for musikkindustrien i 2019 var at EU-parlamentet vedtok DSM-direktivet (Directive on Copyright in the Digital Single Market) som skal sikre en sunn opphavsrett i en digital verden. Blant annet sørger direktivet for at store aktører som YouTube blir ansvarlige for å sikre at opphavsrettslig beskyttet innhold som deles via deres tjeneste, er klarert med rettighetshaverne. Direktivet er foreløpig ikke innført i Norge, men jeg regner med at det skjer innen ikke alt for lang tid.

- 2) På et overordnet plan – hvordan er situasjonen til rettighetshavere endret de senere år?

For musikkindustrien har det gjennom de siste 10 – 15 år vært en total snuoperasjon fra å være et rent fysisk marked til å bli nærmest heldigitalt. Vi må ikke glemme at den første digitale tjenesten i Norge var iTunes som kom i mai 2005, altså for under 15 år siden! I dag har vi et marked hvor streaming alene står for godt over 90 % av salget av innspilt musikk i Norge. Dette har krevet en stor omlegging med stort behov for ny kompetanse. Men vi har kommet ut i andre enden som en sunn og bærekraftig industri. Likevel er det fortsatt mye vi må fortsette å jobbe med fremover, blant annet sikre oss godt ved at vi sitter på rettighetene våre når våre innspillinger blir benyttet i nye sammenhenger, om det er TV, film, reklame, Facebook eller YouTube.

- 3) Hva blir viktig å jobbe for fremover?

Det vi hele tiden jobber med er å opprettholde eller helst øke, salget av norsk musikk. Med mange tusen nye låter som slippes på Spotify hver eneste dag, er det kamp om å ha den låten som synes, som folk hører på og legger inn i spillelistene sine. Men her har vi sett gode trender de siste årene, og det er mye spennende som skjer på musikkfronten i Norge, innen alle sjangre. Så vi ser lyst på fremtiden for norsk musikk!

Marte Thorsby · Foto: Heidi Dokter

GramArt – 30 år

GramArt er landets største interesseorganisasjon for artister. GramArt snakker artistenes sak i Stortinget, EU, Gramo og andre relevante fora og jobber for å styrke artistenes posisjon, både i musikkbransjen og i samfunnet. GramArt har ca 3.000 medlemmer innen alle sjangre og fra hele landet. Jubileet ble markert med jubileumskonsert på Blå med hyllest til norske artister gjennom de siste 30 årene. Programmet bød på flere gjester og musikalske overraskelser. I løpet av kvelden ble også Bendiksenprisen delt ut til den sammensatte rap-artisten Ivan Ave.

Vi har snakket med konstituert daglig leder Marius Øvrebø-Engemoen

- 1) Hvilken hendelse eller enkeltsak vil du trekke frem som sentral i jubileumsåret?

Marius Øvrebø-Engemoen · Foto: Eva Rose

Det er flere saker som var viktige i 2019, men for GramArts del må jeg nok trekke frem vedtakelsen av EUs opphavsrettsdirektiv i mars 2019. GramArt har jobbet lenge for dette. Direktivet inneholder flere viktige reguleringer, Særlig viktig vil nok likevel bestemmelsen som pålegger online-plattformer å klarere opphavsrettslig beskyttet material på lik linje med andre tilbydere bli. Det har vært svært viktig for oss å sikre at våre medlemmers interesser blir ivaretatt når teknologigiganter som Facebook, Google og YouTube benytter seg av opphavsrettslig beskyttet materiale. Vedtaket var historisk i den forstand at vi nå omsider kan klare å tette dette verdigapet, og dermed sikre våre medlemmer ytterligere inntekter.

- 2) På et overordnet plan - hvordan er situasjonen til rettighetshavere endret de senere år?

I et litt lengre perspektiv har overgangen til strømme-økonomi utvilsomt ført til en del utfordringer for GramArts medlemmer. Inntekter fra salg av musikk er i dag tilnærmet lik null. Strømming gir gode inntekter til noen, men utvilsomt færre enn tidligere. Vi ser en klar tendens til at en større del av inntektene tilfaller en mindre gruppe enn tidligere. Live-markedet (herunder events) har derfor blitt den viktigste inntektskilden for artister som gruppe. Jobben som rettighetshaverorganisasjon har blitt veldig viktig. Men at det er tøffere økonomisk virkelighet for mange norske artister er det liten tvil om.

- 3) Hva blir viktig å jobbe for fremover?

For GramArt blir den viktigste saken å styrke artist-økonomien. Det har vi vært opptatt av lenge. Koronakrisen som vi nå står midt oppe i, har imidlertid gjort at dette har kommet ennå mer på spissen. Den er rett og slett en katastrofe for GramArts medlemmer, siden de fleste for øyeblikket ikke har noen mulighet til å drive næring slik de vanligvis gjør. GramArt gjør nå det som står i vår makt for å få myndighetene til å vedta krisepakker som kan sikre hele næringskjeden i musikkbransjen. Det er liten tvil om at dette blir det viktigste vi gjør fremover.

Norwaco

Møllergata 8 · 0179 Oslo

Telefon: 23 31 68 00

norwaco@norwaco.no

www.norwaco.no

